

Egy úri szabó és kétszer száz tű hossza

Hubert Éva: Édesapánk hányattatásai 1934-ben és 1944/45-ben (8. rész)

Amiről írni akarok, édesapánk története, aki világlejében grafomániás volt, és írásainak töredéke ma is a tulajdonomban van. A történet főleg naplórészleteiből áll össze.

Édesapánk, Huber (későbbi névmódosítással: Hubert) Mihály (1909–1972) Szenttamáson (Srbobran) született, a családja később Zentára költözött, és itt ismerkedett meg majdani feleségével, Nagy Matilddal, az édesanyánkkal. 1934-ben, úri szabó lévén, zágrábi jó munka reményében gyalog indult el Zentáról Zágrábba...

1934. június 28., csütörtök

(...) Felöltöztünk, megreggeliztünk, majd elmentünk a börzére jelentkezni. Olyan nagy néptömeget, mint ami itt van, ritkán lehet látni. Negyed 1 volt, amikor a jelentkezés véget ért. Elmentünk ebédelni az apácák (milosrdne sestre) menzájára, ahol egy és egy negyed órát várva kaptuk meg az elég szegényes ebédet: rizslé, krumpligarníring, olajos saláta és úgy 15–20 dkg kenyér. Innen elmentünk Urbán Antihoz. Tőle megtudtam, hogy a szabóiparban itt van a szezon vége, minden szabósegéd megy haza, a munkaalkalom gyér. (Később említi, hogy felesleges holmijukat Urbán Anti vitte haza Zentára.) Fél 3 tájban indultunk meglátogatni rég nem látott barátomat, Kiss Gyurkát (Maksimirska 33.). Három óra múlt, amikor a lakásával szemben nézegettük a házszámokat – én átnéztem, és láttam egy földszintes ház ablaka mögött egy férfit, aki kezével „gukkert” csinálva a szeme elé nézett minket – Gyuri! Gyuri, a régi Gyuri! Nagy meleg barátsággal fogadott, és keblére ölelt. Lakásába érve leültünk – ott két csemete, Kató és Ilonka, a papa büszkeségei futkároztak a papa dajkálása mellett, Kissné ugyanis dolgozni volt.

ZÁGRÁB, 1935, HÚSVÉT SAMU JÓZSEF DIVATSZALONJÁBAN
(ÉDESAPÁNK BALRÓL A HARMADIK)

kor hazaértünk „teherrel”, ugyanis a csemetek elálmósodtak, és az egyiket Gyuri, a másikat meg én karba véve vittük haza. (Az estét felváltva Baráthéknál és Kisséknél töltötték beszélgetve, kártyázva.) Ezen a napon megtudtam, hogy esetleg bejuthatok egy nagy szabóműhelybe, melynek vezetője Hevér Lajos zentai barátom. Ha kirtartásom van, esetleg 4 dináros órabérel felvesznek. Holnap kell elmenem délután 3 órakor.

(A napló július 12-én ér véget, egy hónappal azután, hogy elindult Zentáról. A további kb. két hét állandó munkakeresésben telt el: jártak a börzére és két helyszerző ügynökhöz, de a Jutarnji list lapban közzétett hirdetések is bönegsztek. A börzén, azaz a munkaközvetítőben néha kaptak ebédet, de ott is főleg csak ígértették a munkalehetőséget. Édesapánknak több szabó ismerőse is volt Zágrábban, így pl. Lakatos Gyula, aki annál a cégnél dolgozott, ahol Hevér – tőle azt tudta meg, hogy a szervezett mun-

Nem tudtuk kibeszélgelni magunkat... Gyuritól sok értékes tapasztalatot hallottam a nehéz életről, sok-sok példát az ő sorsáról, melyek sokkal szentebbek, semhogy naplóba kerülhetnének. Fél 6-kor búcsúztunk el tőle, de a lelkemre kötötte, hogy még meglátogassam. Tőle kimentünk Maksimirba – ez egy gyönyörű erdős liget, melyet keresztül-kasul szel egy beton medrű folyócska, rajta regattázók, a part közelében pedig büszke nyakú fehér hattyúk úszkálnak, és a gyerek- és népsereg nagy élvezettel „kifizeteti” őket. Ettől balra terül el a szép állatkert. (...) Az állatkert nem olyan nagy, de az ember úgy érzi, hogy Afrika dzsungelében jár a fehér márvány szfinxek és a szalmatető afrikai kunyhók között. Nagyon kellemes hangulatban hagyjuk el az állatkertet, majd egy darabig a folyó partján etetjük a halakat (3-4, sőt 5 kilós potykák is vannak). Maksimir előtt most közeledik a befejezéséhez az újonnan épített nagy Sokol stadion, amelyben augusztusban lesznek a versenyek. Már jól megéhezve iparkodunk haza, mert reggel óta nem voltunk otthon. Ott találjuk a magyar zentai kolónia számos tagját Kissnével és csemetével együtt. Értünk jött, hogy meghívjon bennünket másnapra, Péter-Pálra ebédre. Beszélgetve megvacsoráztunk, közben megjött Gyuri is. (Este sétáltak, beszélgettek. Későn feküdtek le. Apánk közben hazagondolt és arra, hogy mennyire szeretné, ha Pipikéje is itt lenne nejeként. Remélte, hogy talál ő is munkát, azt viszont megtudta, hogy női munkaerőt mindig keresnek kézi munkáznai, és jól fizetnek.)

1934. június 29., péntek

(Délelőtt misén voltak, majd elmentek ebédre Kiss Gyuriékhoz, ebéd után velük és a gyerekekkel kirándultak Maksimirba. Ide kívánczik egy megjegyzése:) Érdekes, hogy milyen szabad erkölcsstelenség van itt kinn. Előttünk balra a gyöpön fekszik egy pár, és úgy csókolóznak, hogy az ember szinte irigyli..., amott egy pár ölelkezve tűnik el az erdőben... Hét óra volt, mi-

kások miatt is nehéz valahova bejutni. Két zentai ismerőse is biztatta, hogy ad neki munkát, de mindig csak halogatták, Hevér Lajos munkavezető néha nem is fogadta. A másíknak, Lackó Miskának saját műhelye volt, egyszer ebédre is meghívta, de csak nem tudott neki munkát adni. Közben ismét sokat éheztek, és csak a baráti családoknak, Kisséknak és Baráthéknak köszönhetően jutottak jobb falatokhoz. Kissné még a „fiúk” holmiját is kimoszt. Amikor nem jártak munka után, akkor ismerkedtek a várossal, beszélgettek a magyar kolóniába tartozó ismerősökkel, vasárnaponként horgászni mentek – általában a zentai Kuklis Pista is csatlakozott hozzájuk –, olvastak, és rengeteg levelet írtak haza. Tisztelet, becsület az akkori postának, rendszeresen jártak a levelek és a csomagok, még a rosszul címzett csomagot is kézbesítették. Apánk rengeteget gondolt haza, és alig várta, hogy valami munka akadjon, mert akkor elhívhatja menyasszonyát, és megesküdhhetnek. Ebből az időszakból csak egy részletet idézek, mert érdekesnek találom:)

1934. július 9., hétfő

...jöttek vissza a búcsúsok a Marija Bistrica-i 31 búcsúhelyről, ahol Szűz Mária megjelent egy pásztorlányknak. Hogy milyen hosszú menet volt, elég, ha azt mondom, hogy fél 7-től 8-ig tartott, míg elhaladtak előttünk. Rengeteg nép volt, vegyesen: férfi, turista, cserkész, úri nép, kisaszszony, varrólány... Végig az utca két felén is tele volt a járda várakozókkal, nézőkkel. A villamosok megálltak, a rendőrség csinálta az utat a proceszsziónak. Nagyon lélekemelő látvány, hogy itt a férfi sem szégyelli a hitét gyakorolni, és nem tartja bigott dolognak hitet! Énekszóval jöttek, rendezett nyolcas sorokban, és mindegyiknél kereszt, feszület volt vagy bármilyen búcsúfia, amit nyakban visznek hazáig. És énekük direkt megható, vallásos, de benne van a nemzetük szeretete is...

(Nem tudom, végül is mikor és milyen munkát sikerült édesapánknak kapnia, és meddig maradtak Zágrábban, de egy biztos: 1934. december 11-én Huber Mihály és Nagy Matild házasságot kötött a zágrábi Szent Márk-templomban. Fényképek és a hátlapjukra írt sorok tanúsodnak arról, hogy 1935-ben és 1936-ban még Zágrábban voltak, és apánk valószínűleg Samu József divatszalonjában dolgozott.)

(Folytatjuk)